

Edito

Het is niet voor niets dat in de erkenningcriteria van een borstkliniek ook de functies van een psychologe en borstverpleegkundige zijn opgenomen. Zij vormen immers een onmisbare schakel in de opeenvolgende behandelingen en onderzoeken die leiden tot de optimale behandeling van de patiënt. De bijdrage van een psychologe en borstverpleegkundige is een belangrijke aanvulling op het werk van een chirurg of oncoloog. De borstverpleegkundige die op de rand van het bed van een patiënt gaat zitten, luistert naar haar vragen, haar angsten begrijpt en haar aanmoedigt, maakt voor die patiënt een wereld van verschil. Het gevoel hebben er niet alleen voor te staan maar gesteund en begeleid te worden als Mevr. XYZ en niet als een nummer is voor elke patiënt een echte riem onder het hart. In dit eerste nummer van onze tweemaandelijkse nieuwsbrief willen we u dan ook graag laten kennis maken met het werk dat de psychologe en borstverpleegkundige, binnen de werking van een multidisciplinair team, in onze borstkliniek verrichten.

Dr. Hilde Vernaev
Coördinerend arts Borstkliniek
Kliniek Sint-Jan

De begeleiding van de patiënt, een sleutelement in het zorgtraject

Borstverpleegkundige als aanspreekpunt

Wanneer de diagnose van borstkanker valt, komt dit bij de vrouw en haar omgeving aan als een mokerslag: zij weten dat ze voor een lange weg staan van onderzoeken en therapieën en verkeren tussen hoop en vrees. Hoop op genezing, vrees voor een fatale afloop. Met hun vragen en onzekerheden kunnen zij terecht bij de borstverpleegkundige van de borstkliniek. Ze begeleidt de patiënten en hun familie vanaf het moment van de diagnose, gedurende het ganse zorgtraject tot en met de nazorg. Zij geeft hen psychologische ondersteuning en de nodige informatie over de verschillende aspecten van de verzorging en de behandeling. Zij staat ook in voor de coördinatie van de verpleegkundige zorg, zowel in hospitalisatie als ambulante. Voor dit alles werkt ze nauw samen met de psycholoog en de sociaal assistent.

Haar taak is samen te vatten in 4 sleutelwoorden: ondersteunen, begeleiden, informeren en coördineren.

■ Zij **ondersteunt** de patiënt bij de mededeling van de diagnose en het therapievoorstel en staat ook klaar om de partner en de kinderen op te vangen en gerust te stellen. Zij biedt een luisterend oor in moeilijke momenten.

■ Zij **begeleidt** de patiënt door toelichting te geven bij wat de arts meegedeeld heeft en de vragen van de patiënt te beluisteren. Zo kan ze problemen onderscheppen, bespreekbaar maken en oplossingen zoeken.

■ Eén van de belangrijkste opdrachten van de borstverpleegkundige is **informeren**, zowel over praktische zaken als afspraken, als over het verloop van onderzoeken en van behandelingen en de verzorging en de nazorg. De informatie wordt op maat en gemoduleerd verstrekt.

■ De patiënt komt in contact met een groot aantal diagnostische en therapeutische diensten en met een grote groep hulpverleners, zowel binnen als buiten het ziekenhuis. De borstverpleegkundige **coördineert** de praktische afspraken en geeft relevante informatie door. Ze staat in nauw contact met alle verpleegequipes die de patiënt in het ziekenhuis verzorgen en extra muros met thuiszorgequipes, patiëntenverenigingen, bandagisten en cosmetologen.

“Eén van de belangrijkste opdrachten van de borstverpleegkundige is de patiënt te informeren tijdens het ganse zorgtraject.”

Lut Soumillion - borstverpleegkundige

De borstverpleegkundige is vooral beschikbaar op de scharniermomenten in het zorgtraject :

■ Bij het stellen van de **diagnose** : dit kan gaan van crisisopvang op het moment van een positieve mammografie, gevolgd door een punctie, tot het bijwonen van de consultatie wanneer de arts de diagnose meedeelt aan de patiënt.

■ Bij het consult waarop het **therapievoorstel** wordt gedaan aan de patiënt of aanvullend op het gesprek met de arts.

■ Bij de **start van de therapie**, zowel heelkundig, radiotherapeutisch als oncologisch.

■ Na het beëindigen van de therapieën, bij de **follow-up**.

Elk van deze scharniermomenten is voor de patiënt immers confronterend en angstwekkend. Daarom is het belangrijk dat iemand haar kan ondersteunen en begeleiden, de nodige informatie kan verschaffen en praktische regelingen kan treffen, en dat éénzelfde persoon haar aanspreekpunt blijft gedurende het ganse zorgtraject.

Chloé Vanhorick - psychologue

Psychologische steun

Naast de medische en paramedische aspecten, die constant evolueren, is het belangrijk halt te houden bij de psychologische dimensie van de vrouw die met borstkanker wordt geconfronteerd. Bij elke fase in het therapeutische traject zijn de psychologische reacties van de patiënt verschillend.

De psychologue van de borstkliniek treedt meestal in contact met de patiënt in de fase van de diagnose. Na de raadpleging zal de dokter zijn patiënt dan ook aanraden de psychologue te ontmoeten. Deze fase gaat vaak gepaard met een emotionele shocktoestand bij de patiënt. De diagnose van borstkanker veroorzaakt ook een enorme angstreactie door de doodsgedachten die vaak met borstkanker geassocieerd worden, de behandelingen of de neveneffecten van de behandelingen, zoals haarverlies, vermindering van de borst, verlies van de autonomie, lichamelijke pijn,....

De patiënt zal de psychologue tijdens de verschillende fasen van het therapeutische traject ontmoeten. Zij zal geleidelijk aan een vertrouwensrelatie kunnen opbouwen. De raadpleging bij de psychologue is een persoonlijk moment, een ogenblik om de zaken onder woorden te brengen, na te denken en te proberen te begrijpen. De rol van de psychologue bestaat erin te luisteren naar de emoties, zonder druk uit te oefenen om te moeten 'handelen'.

Elke behandeling heeft op een verschillende manier een weerslag op de lichamelijke van de vrouw. Haar lichaamsbeeld is aangetast en dit heeft ook een invloed op haar psyche. Dit lichaamsbeeld is een subjectieve samenvoeging van de verschillende psychische beelden in interactie met de realiteit van de wereld om haar heen, zoals socio-culturele aspecten of datgene wat zij al heeft meegemaakt,...

“Elke behandeling heeft op een verschillende manier een weerslag op het lichaam van de vrouw.”

In het algemeen staat de borst symbool voor de vrouwelijkheid en het moederschap. Maar elke vrouw heeft haar persoonlijkheid en haar verleden en zal dus in functie daarvan de weerslag op haar lichaam beleven. Om de patiënt te kunnen begrijpen is het dus voor de psychologue erg belangrijk zich een idee te vormen van de mentale of symbolische beeldvorming die de patiënt van haar lichaam heeft.

In de praktijk worden bij de verschillende mogelijke behandelingen angsten waargenomen waarmee elke vrouw kampt, zoals de verminking, het verlies van de aantrekkingskracht, het einde van de seksualiteit, de afwijzing van de echtgenoot, de onmogelijkheid haar moederrol te vervullen,.... Er moet ook aandacht worden besteed aan mogelijke seksuele problemen die op dat ogenblik kunnen opduiken. Volgens bepaalde studies klaagt ongeveer een derde tot de helft van de vrouwen van een verandering in hun seksuele leven 1 jaar na borstkanker. De psychische waarneming varieert naargelang de persoonlijkheid en

de vaardigheid waarmee de patiënt met haar echtgenoot communiceert, het verleden van het paar en de fase waarin het therapeutische traject zich bevindt. ■

Welkom op ons 1ste symposium :

Symposium 19/09/2009 vanaf 9u

*Borstkanker, obesitas en diabetes
Interactie
en therapeutische nieuwigheden*

Met dank voor de steun van :

Meer info :

Borstkliniek

Kliniek Sint-Jan – Site Kruidtuin
Kruidtuinlaan, 32
1000 Brussel
E-mail : borstkliniek@klstjan.be
www.borstkliniek-sj.be

Afspraken mammografie en raadplegingen

Tel. : +32 (0)2/221 97 97
Fax: +32 (0)2/221 97 19
borstkliniek@klstjan.be

Coördinerend arts

Dr. Hilde Vernaeye
Tel: +32 (0)2/221 97 97

Borstverpleegkundige

Lut Soumillion
Tel: +32 (0)2/221 90 42

Psychologue

Chloé Vanhorick
Tel: +32 (0)2/221 93 49